

HORITZÓ 2030

Radiografia i mapeig de
l'Agenda 2030 i dels Objectius de
Desenvolupament Sostenible (ODS)
a la Universitat Ramon Llull (URL)

Dr. Òscar Mateos
Delegat del Rector per a l'impuls de l'Agenda 2030

Octubre 2020

Higher education's role in support of the 2030 Agenda is essential; without higher education, the SDGs cannot be reached. Higher education educates future generations, conducts research to find solutions to complex problems, supports and engages with the local communities, and creates initiatives to make campuses more sustainable. Furthermore, higher education provides for a critical voice to the issues presented in the SDGs, encourages systems thinking and critical engagement.

“Higher Education and the 2030 Agenda: Moving into the ‘Decade of Action and Delivery for the SDGs’”, International Association of Universities (IAU), p. 8.

Universities around the world should be in the lead of helping society to find the technical solutions to achieve these goals.

Jeffrey Sachs, 2015, ‘Achieving the sustainable development goals’, Journal of International Business Ethics, vol. 8, no. 2, p. 61

1. Introducció	6
2. L'Agenda 2030 i el paper de la universitat	7
2.1. ODS i Universitat: una relació de benefici mutu	8
2.2. Reptes i obstacles en la incorporació dels ODS a les Universitats	11
3. L'agenda 2030 i els ODS a la Universitat Ramon Llull (URL)	13
3.1. Radiografia de la presència dels ODS als centres de la URL a partir de l'enquesta de la IAU	13
3.2. Mapeig d'accions i iniciatives existents alineades amb els ODS als centres de la URL	26
3.3. Presència i participació de la URL a diferents espais vinculats al treball pels ODS	42
4. Conclusions	44
5. Annexos	46

Figura 1.	Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030	7
Figura 2.	Procés d'integració dels ODS a les universitats	9
Figura 3.	Visió general de la potencial contribució de les universitats als ODS	10
Figura 4.	Quant saps sobre...? (Pregunta 4 enquesta IAU)	14
Figura 5.	Quant saps sobre...? (resultats de les 12 universitats catalanes)	15
Figura 6.	Qui està involucrat amb el compromís del desenvolupament sostenible als centre de la URL...? (Pregunta 6 enquesta IAU)	16
Figura 7.	En quins àmbits la vostra institució ha introduït o integrat el desenvolupament sostenible? (Pregunta 7 enquesta IAU)	16
Figura 8.	Quines dificultats ha trobat la vostra institució que limiten el treball sobre el desenvolupament sostenible? (Pregunta 10 enquesta IAU)	17
Figura 9.	Incorporació dels ODS a la URL a l'àmbit de la docència (Pregunta 12.1 enquesta IAU)	17
Figura 10.	Incorporació dels ODS a les universitats catalanes a l'àmbit de la docència	18
Figura 11.	Incorporació dels ODS a la URL a l'àmbit de la recerca (Pregunta 12.2 enquesta IAU)	19
Figura 12.	Incorporació dels ODS a les universitats catalanes a l'àmbit de la recerca	19
Figura 13.	Incorporació dels ODS a la URL a l'àmbit de la participació de la comunitat universitària (Pregunta 12.3 enquesta IAU)	20

Figura 14.	Incorporació dels ODS a les universitats catalanes a l'àmbit de la participació comunitària	21
Figura 15.	Incorporació dels ODS a la URL a l'àmbit de les iniciatives dels centres (Pregunta 12.4 enquesta IAU)	21
Figura 16.	Incorporació dels ODS a les universitats catalanes a l'àmbit de les iniciatives dels centres	22
Figura 17.	ODS que registren major activitat en els centres de la URL	23
Figura 18.	Hi ha un pla estratègic de la vostra institució en relació amb el desenvolupament sostenible? (Pregunta 15 enquesta IAU)	24
Figura 19.	Hi ha eines d'avaluació per al desenvolupament sostenible a la vostra institució? (Pregunta 19 enquesta IAU)	24
Figura 20.	Incorporació del desenvolupament sostenible a la docència i la recerca del teu centre (Preguntes 22, 23 i 24 enquesta IAU)	25
Figura 21.	La teva institució està implicada amb altres institucions en desenvolupament sostenible? (Pregunta 25 enquesta IAU)	25

1. INTRODUCCIÓ

El present document té com a principal objectiu elaborar una radiografia de la presència de l'Agenda 2030 i dels 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) al conjunt de la Universitat Ramon Llull (URL), així com un mapeig de les principals accions i iniciatives alineades amb els ODS o que explícitament han estat ja orientades a la contribució d'alguns dels objectius.

Aquest exercici té lloc en un context en el que la incorporació de l'Agenda 2030 s'ha intensificat en el conjunt del sistema universitari. Malgrat l'Agenda 2030 va entrar en vigor al gener de 2016, és a partir del curs 2019-20 quan una gran part de les universitats, tan a nivell estatal com a nivell català, han iniciat un procés de mapeig i radiografia amb l'objectiu de poder dissenyar una estratègia pels propers 10 anys, moment en el que l'agenda culminarà. Precisament, nombrosos documents han apel·lat a convertir els propers anys en una "dècada per a l'acció", en el que els compromisos i objectius contemplats per l'Agenda 2030 siguin integrats pels centres universitaris. L'objectiu, tal i com s'esmentarà en un dels apartats, és comprendre que la relació entre universitat i Agenda 2030 pot esdevenir en una interacció molt fructífera i de benefici mutu: mentre que les universitats necessiten orientar la seva praxis quotidiana cap a la resolució dels principals reptes globals, l'Agenda 2030 pot aprofitar també el paper d'un actor fonamental en la generació de coneixement i transformació, com és la universitat.

El document s'estructura en quatre parts principals. La primera part ofereix una contextualització del debat entre universitat i Agenda 2030 a partir de la idea de l'existència d'un benefici mutu i establint alguns dels principals obstacles i dificultats que aquesta interacció comporta. La segona i tercera part de l'informe s'encarreguen d'elaborar la radiografia i el mapeig dels ODS als centres de la URL. Per una banda, la radiografia s'estableix a partir de l'enquesta plantejada al 2019 per la International Association of Universities (IAU) que la gran majoria de centres han pogut respondre. Pel que fa al mapeig, s'ha seleccionat una mostra de les iniciatives i accions en clau d'ODS impulsades pels diferents centres de la URL i s'han classificat en quatre grans àmbits: docència, recerca, gestió i governança, i lideratge social i presència. El document finalitza amb una sèrie de conclusions i elements prospectius que volen contribuir a la reflexió sobre el disseny d'una estratègia sobre l'Agenda 2030 pels propers anys.

2. L'AGENDA 2030 I EL PAPER DE LA UNIVERSITAT

L'Agenda 2030 s'ha convertit en un full de ruta global per abordar els principals reptes que afecten la humanitat en el curt, mig i llarg termini. Malgrat els seus possibles dèficits, que tenen sobretot a veure amb la dificultat d'avaluar els avenços i dependre del compromís i voluntat dels actors en qüestió, els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) (veure Figura 1) són avui dia un debat ineludible que està portant també a la transformació de moltes institucions que volen fer d'aquest marc el seu principal horitzó d'actuació.

Figura 1. Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030

Un bon exemple d'això és la universitat. El debat sobre els ODS ha adquirit un protagonisme creixentment exponencial, sent especialment significatiu i intens en els darrers dos anys. Tal i com destaca de forma recent l'informe de mapeig global publicat per la International Association of Universities (IAU): "el sector de l'educació superior arreu del món ha incrementat el seu compromís amb el desenvolupament sostenible gràcies a la incorporació de l'Agenda 2030"¹. En el nostre context, aquest procés d'incorporació dels ODS als diferents àmbits universitaris ha estat especialment significatiu i intens en el darrer curs acadèmic 2019-20. Tant a nivell de Crue Universidades españolas,

¹ IAU, 2020, "Higher Education and the 2030 Agenda: Moving into the 'Decade of Action and Delivery for the SDGs'", p9, a: https://www.iau-aiu.net/IMG/pdf/iau_hesd_survey_report_final_jan2020.pdf

com a nivell d'universitats catalanes, a través del Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC) i altres xarxes, l'Agenda 2030 ha impulsat un procés coordinat i homologable al conjunt de centres universitaris de l'estat basat en el mapeig d'accions, la identificació de pràctiques alineades amb els ODS i el disseny de futures estratègies que transversalitzin i incorporin els ODS al conjunt dels àmbits universitaris. Malgrat l'impacte del Covid-19 està sent i serà extraordinari a tots els nivells, les universitats semblen no només no renunciar als ODS com a marc transformador de referència, sinó que la pandèmia ha ajudat a una notable reafirmació dels diferents actors de l'educació superior amb el seu compromís amb l'Agenda 2030.

En aquest sentit, cal tenir en compte un fet del tot rellevant: l'Agenda 2030 no es troba, ni molt menys, en l'inici del seu periple, sinó que ja ha transcorregut un terç del camí estipulat. Això porta a considerar la propera dècada com un període clau, en el que la incorporació i implementació dels compromisos que planteja l'Agenda hauran de ser impulsats de forma ambiciosa i urgent. És més, si prenem l'Agenda del Mil·lenni (2000-2015) com a referència, els propers cinc anys seran els de major activitat i rellevància, donat que el darrer lustre de l'Agenda (2026-2030) servirà per posar en marxa, molt probablement, el nou marc global post-2030.

2.1. ODS i Universitat: una relació de benefici mutu

Les universitats arreu del món han iniciat un procés de deliberació i sistematització respecte al paper dels ODS en la seva visió i missió en els propers anys. Un dels documents de referència en tot aquest procés ha estat la guia elaborada per la *Sustainable Development Solutions Network (SDSN)* Austràlia/Pacífic en col·laboració amb els *Australian Campus Towards Sustainability (ACTS)*, titulat "*Getting started with the SDGs in universities. A guide for universities, higher education institutions, and the academic sector*".² Aquesta guia s'ha convertit en un referent a nivell global que està ajudant a articular a les universitats les seves primeres passes i decisions respecte a la integració de l'Agenda 2030 als respectius centres universitaris. Per al conjunt de les universitats australianes, la relació de benefici mutu que existeix entre

² SDSN Australia/Pacific (2017): *Getting started with the SDGs in universities: A guide for universities, higher education institutions, and the academic sector*. Australia, New Zealand and Pacific Edition. Sustainable Development Solutions Network - Australia/Pacific, Melbourne, a: http://ap-unsdsn.org/wp-content/uploads/University-SDG-Guide_web.pdf

Aquest document va ser traduït a l'espanyol per la Red Española para el Desarrollo Sostenible (REDS / SDSN-Spain), amb el títol "*Cómo empezar con los ODS en las universidades. Una guía para las universidades, los centros de educación superior y el sector académico*", a: <https://reds-sdsn.es/wp-content/uploads/2017/02/Guia-ODS-Universidades-1800301-WEB.pdf>

l'Agenda 2030 i les universitats és més que evident:

*“The SDGs have strong relevance to universities, and the tertiary and academic sectors more broadly. Education, research, innovation and leadership will be essential in helping society address these challenges. [...] Engaging with the SDGs will also greatly benefit universities by helping them demonstrate university impact, capture demand for SDG-related education, build new partnerships, access new funding streams, and define a university that is responsible and globally aware.”*³

En definitiva, una relació de benefici mutu que gira entorn cinc elements que la guia emfatitza: coneixement, aprenentatge, exemplaritat, impacte i col·laboració. Per una banda, els ODS tenen el potencial d'ajudar a les universitats a: i) augmentar la demanda en formació sobre ODS, ii) proporcionar una definició globalment acceptada i compresa del concepte d'universitat responsable; iii) oferir un marc per mostrar l'impacte de la universitat; iv) generar noves fonts de finançament, i i v) fomentar la col·laboració amb nous socis tant externs com interns. De la mateixa manera, les universitats poden ser agents determinants per l'establiment dels ODS, particularment: i) proporcionant solucions, coneixement i idees innovadores als ODS; ii) formant als actuals i futurs executors i responsables d'implementar els ODS; iii) servint de model sobre com recolzar, adoptar i implementar els ODS en la governança, les polítiques de gestió i la cultura universitària; i v) desenvolupant lideratges intersectorials que orientin els ODS.

La guia destaca cinc etapes que considera essencials en aquest propòsit: 1) Conèixer i identificar el que ja s'està fent (mapeig); 2) Apropiar-se de l'Agenda 2030, desenvolupant capacitat i lideratge intern dels ODS; 3) Identificar prioritats, oportunitats i febleses; 4) Integrar, implementar i incorporar els ODS a les estratègies, polítiques i plans de la universitat, i 5) Monitoritzar, avaluar i comunicar les seves accions respecte els ODS (Veure Figura 2).

Figura 2. Procés d'integració dels ODS a les universitats

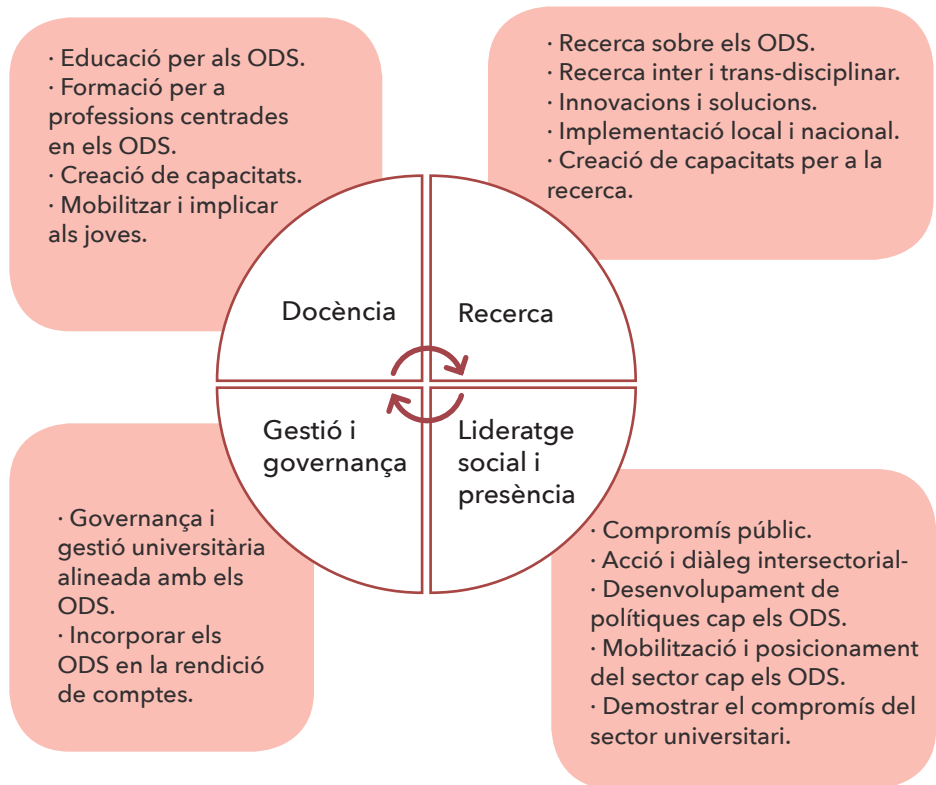

Font: Adaptat de SDSN Australia/Pacific (2017), p. 31

³ SDSN Australia/Pacific (2017), p. 2

Els diferents fòrums que, a diferents nivells, estan debatent sobre les formes en que les universitats poden incorporar els ODS al seu *modus operandi* acostumen a identificar quatre potencials àrees en les que classificar les diferents tasques, objectius i possibilitats: i) docència; ii) recerca; iii) gestió i governança del centre, i iv) lideratge social i presència del centre. Aquesta divisió és útil no només per explorar les diferents possibilitats que les universitats poden tenir en el moment de concretar el desplegament de l'Agenda 2030, sinó també per incorporar al conjunt d'actors de l'àmbit universitari (professorat, estudiants, personal d'administració i serveis...) i potenciar també les aliances de les universitats amb altres actors de la societat en el marc dels ODS (tercer sector, etc.) (Veure Figura 3).

Figura 3. Visió general de la potencial contribució de les universitats als ODS

Font: adaptat de SDSN Australia/Pacific (2017), p. 10

2.2. Reptes i obstacles en la incorporació dels ODS a les Universitats

El debat global que s'ha generat de facto sobre el paper dels ODS a les universitats posa de relleu l'existència de quatre objectius o reptes que l'àmbit universitari considera com principals davant d'aquesta qüestió.

Un primer objectiu és el de transversalitzar els ODS en els seus diferents àmbit docents, de recerca o de gestió, evitant que l'Agenda 2030 esdevingui un element annexat a la seva tasca diària i procurant que la visió i la missió quedin profundament impregnades de la mirada holística que proposa l'Agenda. En segon lloc, les universitats aspiren a dotar-se d'eines que puguin avaluar el veritable impacte que la incorporació dels ODS en els diferents àmbits està suposant en els centres. La configuració d'indicadors esdevé així un repte cabdal i prioritari. Un tercer element fonamental, molt vinculat a l'àmbit de la gestió i la governança de la institució en qüestió, és precisament la coherència que la incorporació de l'agenda implica de per sí. En el conjunt del debat es destaca la necessitat d'atorgar els recursos necessaris per poder veritablement impulsar els reptes que els ODS plantegen, evitant així una desconexió entre la retòrica del ODS i la pràctica d'aquests. Finalment, un quart objectiu és el de que les universitats es converteixin en actors que liderin l'aposta pels ODS en el conjunt de la societat, impulsant i afiançant xarxes i aliances amb actors de diversa naturalesa.

Aquests objectius queden, d'alguna forma, exemplificats en la idea anglosaxona de les tres 'H' (*head, heart and hands*): que la universitat esdevingui actor principal en el coneixement i difusió dels ODS (*head*), que incorpori de forma integral i representi de forma coherent els valors que inspira (*heart*), i que impulsi iniciatives i aliances innovadores i transformadores en clau d'ODS (*hands*).

Existeixen nombrosos obstacles en la consecució de tots aquests objectius, assenyalats en diversos fòrums organitzats per debatre sobre les perspectives i reptes dels ODS.⁴ Cal destacar, de forma particular, quatre problemes principals apuntats especialment per acadèmics i responsables universitaris: i) les inèrcies institucionals i organitzatives, que sovint impedeixen impulsar canvis de fons i estructurals que l'Agenda 2030 demana; ii) la compartimentació clàssica del funcionament universitari, que xoca frontalment amb la necessitat d'una aproximació interdisciplinària i transdisciplinària; iii) la naturalesa individualista i productivista de la professió docent i de recerca, que s'oposa

⁴ Veure Annex 1: Seminari online "Las universidades como agentes del cambio", Iniciativa "Día Después", 26 de mayo de 2020, i Seminari online "El papel de la Universidad para avanzar hacia los ODS/Agenda 2030", Jaime Tatay, Universidad de Loyola.

a la naturalesa més qualitativa de l'agenda, i iv) la manca de finançament per impulsar molts dels canvis i per posar en marxa molts dels instruments, espais i estratègies que serien necessaris per portar a terme l'agenda.

Malgrat aquests reconeguts obstacles, el sistema universitari, tant a nivell global com local, ha protagonitzat un salt qualitatiu respecte els seus compromisos explícits amb l'impuls i desplegament de l'Agenda 2030. La IAU va publicar al 2019 una enquesta en la que van participar un total de 536 universitats de tot el món, incloses totes les universitats catalanes. Més de dos terços de les universitats enquestades asseguraven que l'adopció dels ODS en els seus centres estava sent revulsiu en la consolidació de les estratègies de desenvolupament sostenible en l'educació superior, a la vegada que assenyalaven la manca de finançament com la principal i més destacada dificultat per impulsar els objectius de l'agenda en els seus respectius centres.

De la mateixa manera, l'anomenat "IV Encuentro de Rectores" al maig de 2018, aprovava la "Declaración de Salamanca", destacant, precisament, la urgència dels canvis i la necessitat de posar l'agenda de desenvolupament sostenible al centre de l'estratègia universitària:

*"[...] un contexto de cambio acelerado y constante, que plantea a nuestra sociedad del conocimiento desafíos trascendentales como el de un crecimiento equitativo y sostenible, requiere de una Universidad que sea capaz no solo de adaptarse sino de liderar el cambio. Esto exige configurar la propia estrategia institucional para cumplir un papel relevante en la construcción de un futuro mejor, tanto para las comunidades en las que se encuentra inserta como para el conjunto de la sociedad, siendo decisivas las alianzas entre universidades y la colaboración con otros agentes, con el objetivo común de mejorar la calidad de vida de las personas. Son y seguirán siendo tareas insustituibles de la Universidad el desarrollo de una ciudadanía crítica, ética y capaz; la creación, transmisión y transferencia del conocimiento que permita afrontar los retos mencionados; y defender el papel de la educación como herramienta decisiva para el porvenir de los pueblos y de los territorios".*⁵

Totes les universitats catalanes s'han adherit també ens els darrers anys als diferents compromisos i declaracions que han proliferat per explicitar aquesta voluntat d'adoptar i integrar l'Agenda 2030 com la plataforma de referència per abordar els reptes globals.

⁵ IV Encuentro Internacional de Rectores, "Declaración de Salamanca", 21-22 de maig de 2018, a: <http://www.crue.org/Documentos%20compartidos/Informes%20y%20Posicionamientos/declaracion-de-salamanca-2018pdf.pdf>

3. L'AGENDA 2030 I ELS ODS A LA UNIVERSITAT RAMON LLULL (URL)

Tal i com l'informe de les universitats australianes suggereix, el primer pas per integrar les ODS als centres universitaris és el d'elaborar un mapeig de les accions que ja s'estan fent en clau d'ODS i que serveixen com a punt de partida per la definició d'una estratègia coherent i integrada. A continuació s'analitzen dos aspectes diferents. En primer lloc, s'estableix una radiografia de la presència dels ODS als diferents centres de la URL, utilitzant les preguntes de l'enquesta de la IAU, a la qual la URL - a través de tots els seus centres - també va donar resposta en el seu dia. Aquesta radiografia ens permetrà veure que tot i que els ODS són ja una realitat latent en el conjunt de la nostra universitat, el marge de maniobra i desplegament és encara ampli. En segon lloc, s'oferirà una mirada més qualitativa, elaborant un mapeig d'accions i iniciatives concretes que els diferents centres han impulsat en els darrers anys, explícitament o no en clau d'ODS, i a partir dels quatre àmbits en els que dividim l'acció de la universitat en matèria d'ODS: docència, recerca, gestió i governança, i lideratge social i presència.

3.1. Radiografia de la presència dels ODS als centres de la URL a partir de l'enquesta de la IAU

L'enquesta global de la IAU sobre educació superior i investigació per al desenvolupament sostenible (HESD), efectuada al 2019 a un total de 536 universitats de tot el món (37% de les quals a Europa), es basava en un total de 33 preguntes orientades a copsar el grau d'integració dels ODS en les universitats. A continuació es destaquen els resultats d'algunes de les preguntes de l'enquesta, aquelles que tenen un valor informatiu sobre la nostra realitat més rellevant, i en alguns casos es compararan amb els resultats existents a nivell d'universitats catalanes, i també a nivell global. És important destacar que en l'elaboració de les respostes d'aquest qüestionari totes les universitats catalanes van manifestar algunes limitacions i problemes del qüestionari en sí.

Dels 13 centres possibles de la URL que tenen representació al Grup de Treball per a l'impuls de l'Agenda 2030 a la URL⁶, un total de 10 centres

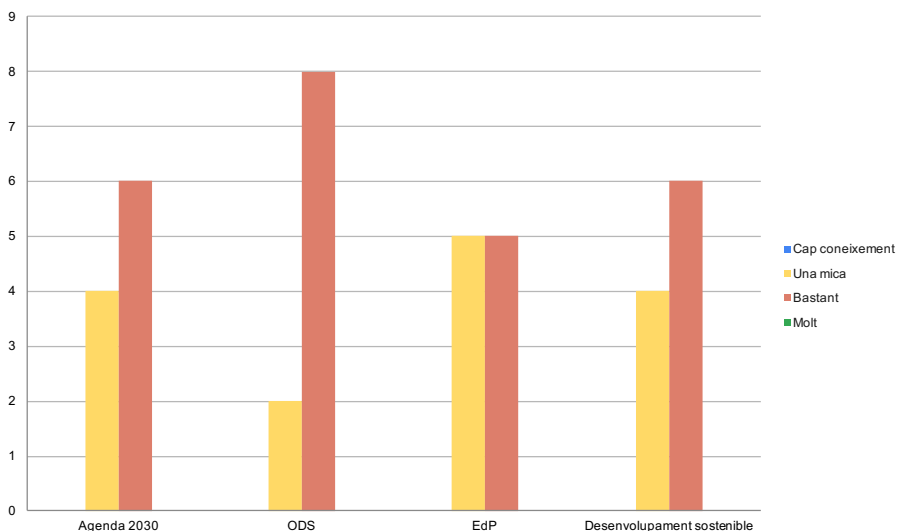
⁶ El Grup de treball va quedar constituït a l'octubre de 2019, amb representants del següents centres: IQS, Blanquerna Salut, Blanquerna Comunicació i RRII, Blanquerna Educació i Psicologia, Facultat de Filosofia, ESADE, Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés, Facultat de Turisme i Direcció Hotelera Sant Ignasi, Institut Universitari Observatori de l'Ebre, Institut de Salut Mental Vidal i Barraquer, Institut Borja de Bioètica, Escola Superior de Disseny ESDi.

han reportat les dades sol·licitades per l'enquesta. Els 3 centres que no han reportat les dades han considerat que no disposen de suficient activitat o informació per poder donar resposta de forma solvent al qüestionari.

Enfocament i implicació dels centres amb el desenvolupament sostenible

La primera part de l'enquesta es centra en saber el grau de coneixement i implicació que els diferents centres tenen respecte al desenvolupament sostenible. En aquest sentit, i respecte la primera pregunta a destacar, "Quant saps sobre" diferents aspectes vinculats al desenvolupament sostenible (Agenda 2030, ODS, Educació per al desenvolupament, Desenvolupament sostenible), tots els centres de la URL manifesten tenir algun coneixement, si bé cap d'ells considera que té un coneixement ple o molt rellevant sobre cap d'aquests quatre ítems (Figura 4). No obstant això, la nomenclatura 'ODS' és precisament la que és més coneguda i, probablement, utilitzada a l'hora d'abordar aquestes qüestions.

Figura 4. Quant saps sobre...? (Pregunta 4 enquesta IAU)

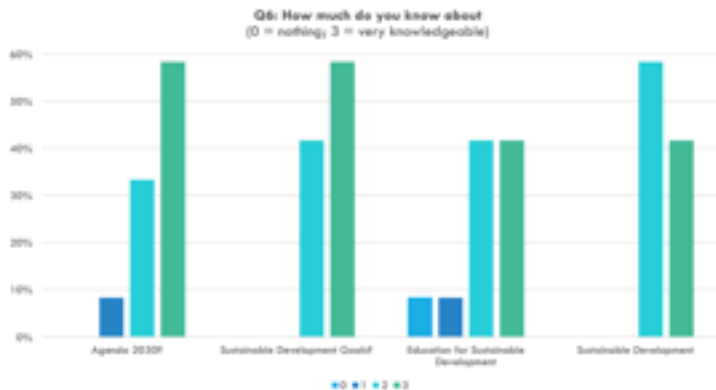
Font: elaboració pròpia

Figura 5. Quant saps sobre...? (resultats de les 12 universitats catalanes)

L'Agenda 2030 i els objectius de desenvolupament sostenible

Resultats de les 12 universitats catalanes

P6: Quant saps sobre (0 = res; 3 = Molt ben informat)

Font: Resultats per Catalunya. Grup de treball Agenda 2030 del Consell Universitari de Catalunya (CIC)

Quan comparem les respostes del conjunt d'universitats catalanes a aquesta qüestió (Figura 5) es posa de relleu com els quatre ítems, però sobretot els ODS i l'Agenda 2030 són coneguts de manera important per un nombre elevat de centres.

Les preguntes 6 i 7 del qüestionari busquen capturar el grau d'implicació del centre universitari amb l'Agenda 2030. La pregunta 6, que vol saber els actors dins del centre involucrats amb el compromís del desenvolupament sostenible, l'enquesta interna posa de relleu que és el personal (docent, investigador i administratiu), així com els equips directius, els que tenen un major grau d'implicació amb aquesta qüestió, mentre que els estudiants, segon les dades reportades, tenen un coneixement o implicació menor (Figura 6). En quant els àmbits on es desplega aquesta dimensió (pregunta 7), els quatre plantejats per l'enquesta (amb certa correlació amb els àmbits proposats en aquest informe), obtenen un nivell de respostes similars, destacant lleugerament el de la recerca (Figura 7).

Figura 6. Qui està involucrat amb el compromís del desenvolupament sostenible als centre de la URL...? (Pregunta 6 enquesta IAU)

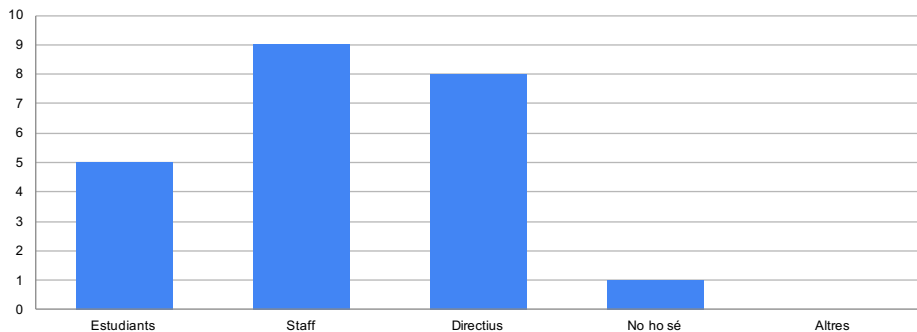
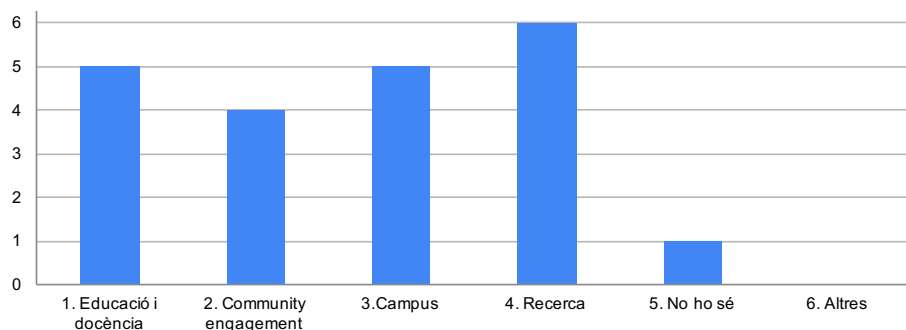

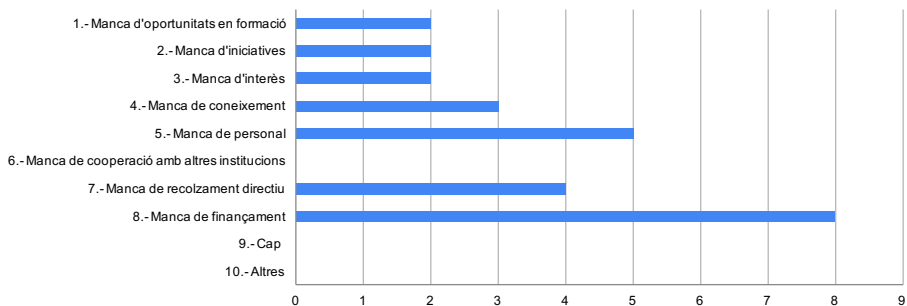
Figura 7. En quins àmbits la vostra institució ha introduït o integrat el desenvolupament sostenible? (Pregunta 7 enquesta IAU)

Font: elaboració pròpia

En la mateixa línia de voler mesurar la implicació dels centres amb l'Agenda 2030 i el desenvolupament sostenible, l'enquesta pregunta sobre una sèrie de possibles dificultats i obstacles existents. En aquest sentit, tant l'enquesta reportada pels centres de la URL (Figura 8), com les respostes obtingudes a nivell d'universitats catalanes i a nivell global, la manca de finançament apareix clarament com el principal dels problemes que la implementació de l'agenda està fent front. En el cas de la URL, la manca de personal, la manca de recolzament directiu o la manca de coneixement suficient sobre la qüestió, apareixen també com elements rellevants.

Figura 8. Quines dificultats ha trobat la vostra institució que limiten el treball sobre el desenvolupament sostenible? (Pregunta 10 enquesta IAU)

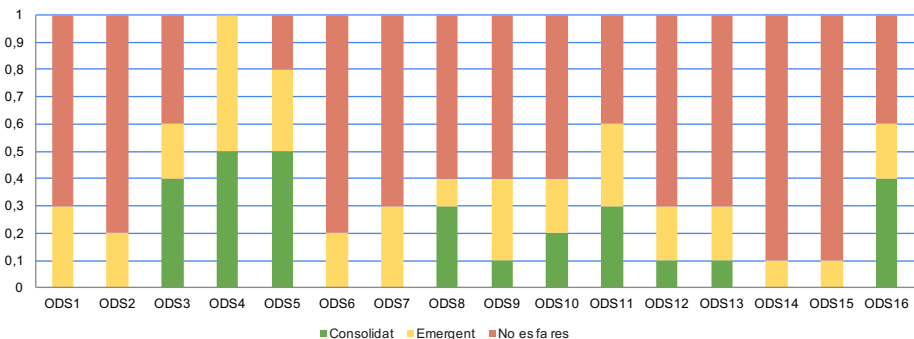

Font: elaboració pròpia

Principals àrees i objectius que s'aborden

L'enquesta de la IAU planteja quatre àmbits (docència, recerca, implicació de la comunitat, activitats dels centres) en els que vol saber el grau d'implicació i activitat que cada centre té en relació amb 16 dels 17 ODS (l'enquesta no pregunta per l'ODS 17). Sobre el primer dels àmbits, el de la **docència**, tots els centres asseguren treballar l'ODS4 (educació de qualitat), reporten una activitat significativa entorn l'ODS 5 (Igualtat de gènere), i mostren una notable presència dels ODS3 (Salut i benestar), ODS11 (Ciutats i comunitats sostenibles) i ODS16 (Pau, justícia i institucions sòlides). De la mateixa manera, els objectius menys treballats són els ODS14 (vida submarina) i ODS15 (vida d'ecosistemes terrestres), destacant també els ODS 2 (fam zero) i l'ODS 6 (aigua neta i sanejament) (veure Figura 9).

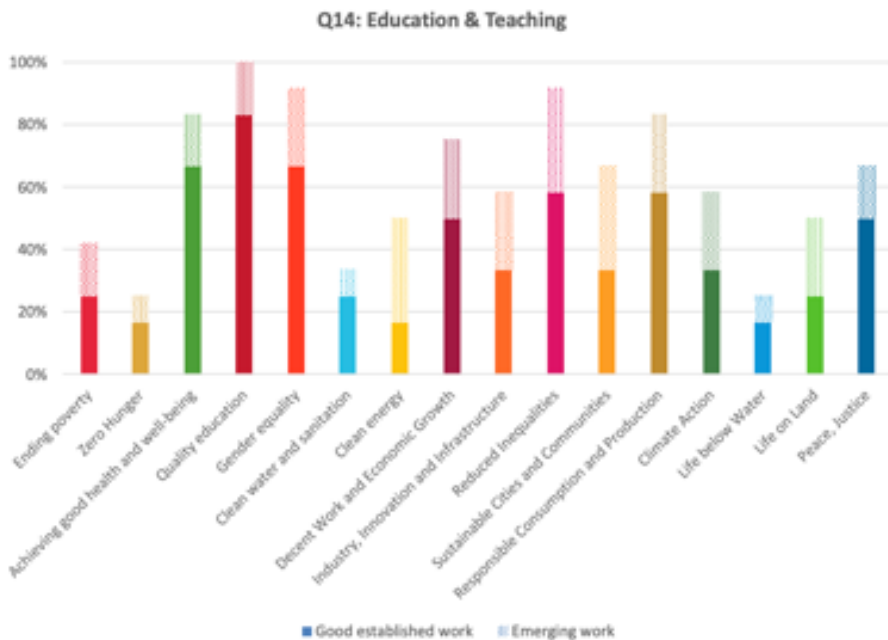
Figura 9. Incorporació dels ODS a la URL a l'àmbit de la docència (Pregunta 12.1 enquesta IAU)

Font: elaboració pròpia

Uns resultats, per altra banda, bastant similars als que ofereixen el conjunt d'universitats catalanes, on els ODS 3 (Salut i Benestar), 4 (Educació de Qualitat), 5 (Igualtat de gènere), 10 (Reducció de les desigualtats) i 12 (Consum i producció responsables), apareixen com els més treballats en l'àmbit de la docència (Figura 10).

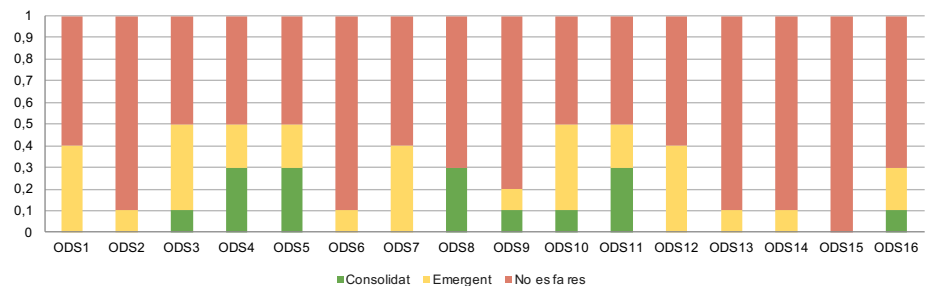
Figura 10. Incorporació dels ODS a les universitats catalanes a l'àmbit de la docència

Font: Resultats per Catalunya. Grup de treball Agenda 2030 del Consell Universitari de Catalunya (CIC)

El segon àmbit enquestat és el de la **recerca**. Les respostes dels centres de la URL (Figura 11) mostren, en aquest sentit, que existeix un notable desenvolupament dels ODS4 (educació de qualitat), ODS5 (Igualtat de gènere) i ODS11 (Ciutats i comunitats sostenibles), mentre que la presència és més moderada en les accions o iniciatives vinculades o alineades als ODS3 (Salut i benestar), ODS7 (energia no contaminant), ODS8 (treball decent i creixement econòmic), ODS10 (reducció de les desigualtats), ODS12 (consum responsable) i ODS16 (Pau, justícia i institucions sòlides). Els ODS 2 (fam zero), ODS 6 (aigua neta i sanejament), ODS 13 (acció pel clima), ODS 14 (vida submarina) i ODS 15 (vida d'ecosistemes terrestres) registren una activitat pràcticament nul·la.

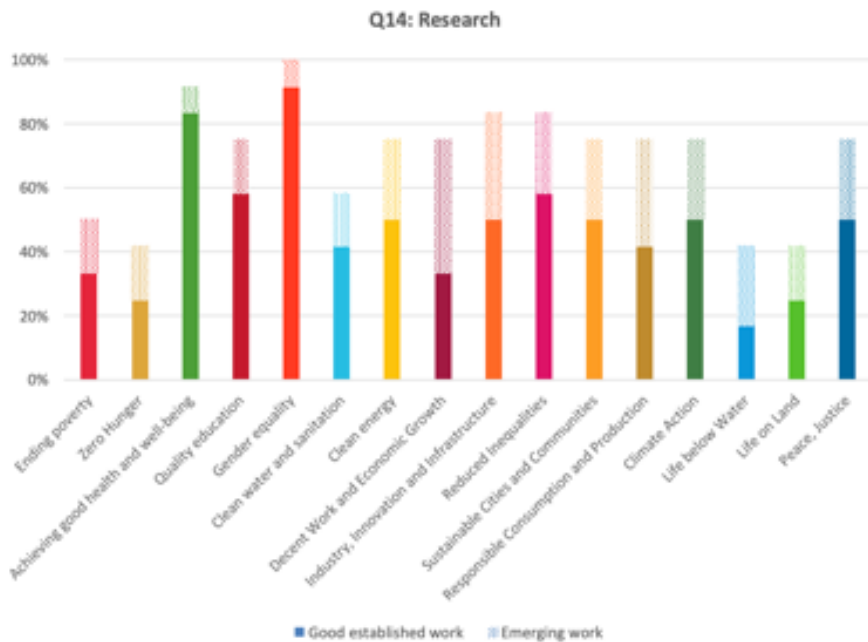
Figura 11. Incorporació dels ODS a la URL a l'àmbit de la recerca (Pregunta 12.2 enquesta IAU)

Font: elaboració pròpia

Novament, les dades oferides pel conjunt de centres catalans ofereix una radiografia similar, sent els ODS 3 (Salut i Benestar), 4 (Educció de qualitat), 5 (Igualtat de gènere), 9 (Indústria innovació infraestructures) i 10 (Reducció de les desigualtats) els més abordats (Figura 12).

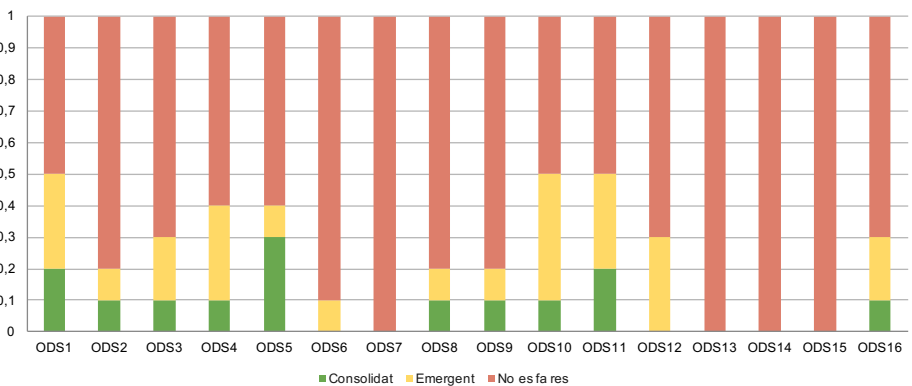
Figura 12. Incorporació dels ODS a les universitats catalanes a l'àmbit de la recerca

Font: Resultats per Catalunya. Grup de treball Agenda 2030 del Consell Universitari de Catalunya (CIC)

El tercer àmbit analitzat és el de la **participació i implicació de la comunitat universitària** amb els ODS. Les respostes reportades pels centres de la URL són en aquest àmbit substancialment diferents que les oferides en els dos àmbits anteriors, posant de manifest que quan s’analiza la presència dels ODS en un àmbit que implica també a estudiants o personal administratiu, el tipus d’objectius que s’aborden són diferents. En aquest sentit, les respostes mostren l’existència d’una presència notable dels ODS1 (finalització de la pobresa), de l’ODS10 (reducció de les desigualtats) i de l’ODS11 (ciutats i comunitats sostenibles), i una presència moderada dels ODS3 (Salut i benestar), ODS4 (educació de qualitat), ODS5 (Igualtat de gènere), ODS12 (consum responsable) i ODS16 (Pau, justícia i institucions sòlides), uns resultats, amb algunes diferències, que mostren certa similitud amb els del conjunt del sistema univesitari català (Figura 12).

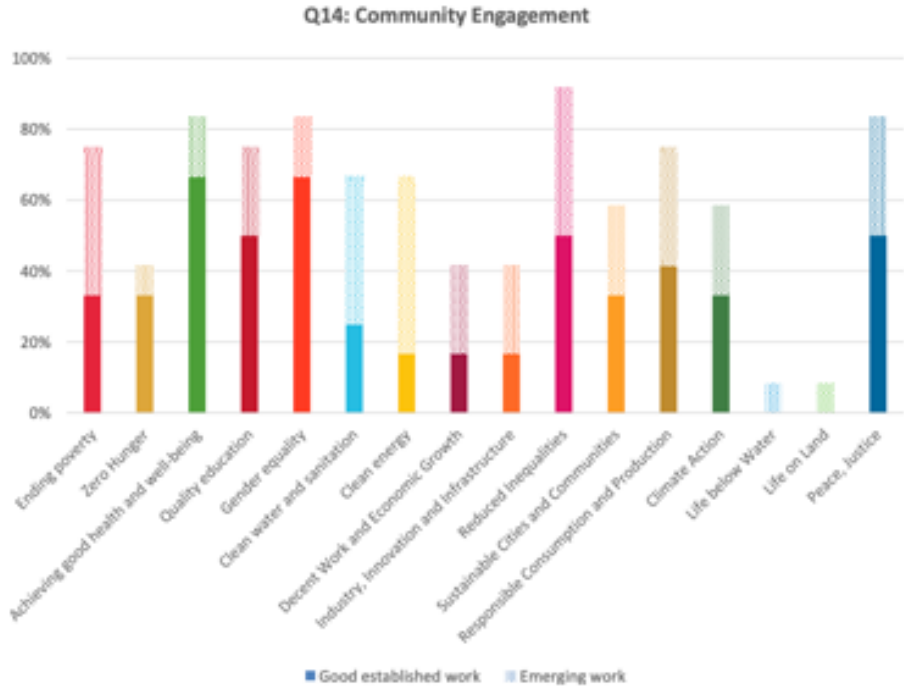
Figura 13. Incorporació dels ODS a la URL a l'àmbit de la participació de la comunitat universitària (Pregunta 12.3 enquesta IAU)

Font: elaboració pròpia

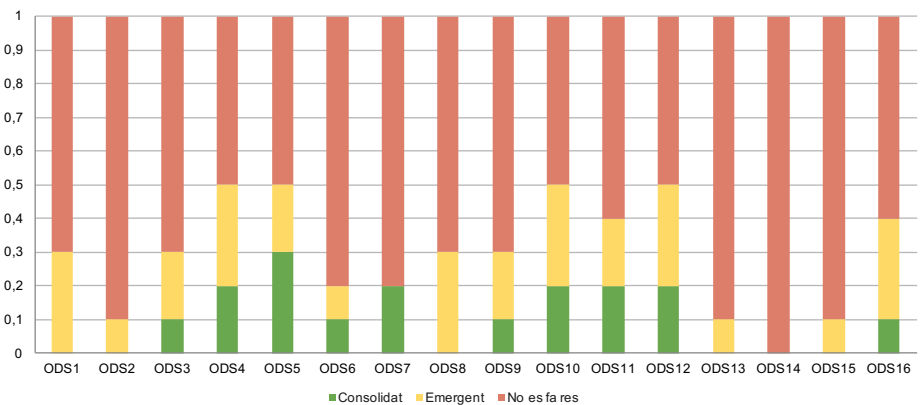
Finalment, l’enquesta vol reflectir la **implicació dels centres universitaris en l'àmbit de les iniciatives a nivell de campus o centres**, és a dir, d’aquelles accions impulsades per les pròpies institucions. Pel que fa a aquest àmbit, existeix un notable desenvolupament dels ODS4 (educació de qualitat), ODS5 (Igualtat de gènere), ODS10 (reducció de les desigualtats) i ODS12 (consum responsable) i mostren una presència més moderada els ODS1 (finalització pobresa), ODS3 (Salut i benestar), ODS8 (treball decent i creixement econòmic), ODS9 (indústria, innovació i infraestructures), ODS11 (Ciutats i comunitats sostenibles) i ODS16 (Pau, justícia i institucions sòlides) (Figura 15). La radiografia del conjunt d’universitats catalanes, per la seva banda, mostra els ODS 3 (Salut i Benestar) i 5 (Igualtat de gènere) com els de major rellevància (Figura 16).

Figura 14. Incorporació dels ODS a les universitats catalanes a l'àmbit de la participació comunitària

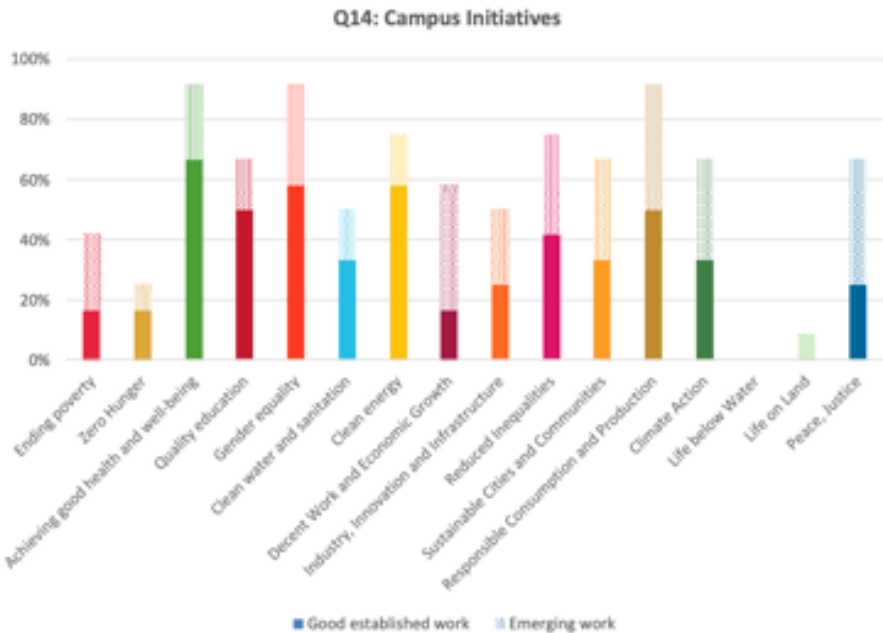
Font: Resultats per Catalunya. Grup de treball Agenda 2030 del Consell Universitari de Catalunya (CIC)

Figura 15. Incorporació dels ODS a la URL a l'àmbit de les iniciatives dels centres (Pregunta 12.4 enquesta IAU)

Font: elaboració pròpia

Figura 16. Incorporació dels ODS a les universitats catalanes a l'àmbit de les iniciatives dels centres

Font: Resultats per Catalunya. Grup de treball Agenda 2030 del Consell Universitari de Catalunya (CIC)

De l'anàlisi d'aquestes dades es poden desprendre tres conclusions. La primera és que, en el moment en que es realitza aquesta enquesta (febrer-maig 2020), la panoràmica general de l'activitat dels centres en relació amb els ODS, en qualsevol dels quatre àmbits, és encara força feble. En segon lloc, que els àmbits que a priori registren una major activitat, malgrat molt lleugerament, són els de la docència i la recerca. Finalment, i com es pot apreciar a la Figura 17, existeixen una sèrie d'objectius que reben una major atenció que la resta, sent els ODS 4 (educació de qualitat), ODS 5 (igualtat de gènere), l'ODS 10 (reducció de les desigualtats) i l'ODS 11 (ciutats i comunitats sostenibles) els que, fins aquest moment, tenen un major volum d'activitat, radiografia també similar al del conjunt d'universitats catalanes, que registren una especial iniciativa ens els ODS 3, 4, 5, 9, 10 i 12.

Figura 17. ODS que registren major activitat en els centres de la URL

ÀMBIT	ODS AMB MAJOR ACTIVITAT
Docència	ODS4 (educació de qualitat) ODS 5 (igualtat de gènere)
Recerca	ODS4 (educació de qualitat) ODS5 (igualtat de gènere) ODS11 (ciutats i comunitats sostenibles)
Participació comunitària	ODS1 (finalització de la pobresa) ODS10 (reducció de les desigualtats) ODS11 (ciutats i comunitats sostenibles)
Iniciatives dels centres	ODS4 (educació de qualitat) ODS5 (igualtat de gènere) ODS10 (reducció de les desigualtats) ODS12 (consum responsable).

Font: elaboració pròpia

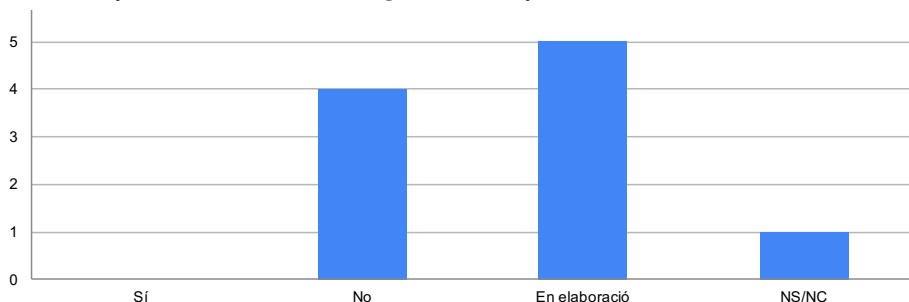
Governança dels ODS i perspectives de futur

En aquest darrer subapartat es destacaran algunes de les preguntes de l'enquesta de la IAU que poden mostrar dades rellevants en la radiografia de la presència dels ODS i del desenvolupament sostenible en el conjunt de centres de la URL i que tenen a veure amb la forma en que les institucions estan articulant estratègies orientades a la seva incorporació. En aquest sentit, a la pregunta de si els centres tenen ja elaborat un pla estratègic propi en relació amb aquesta qüestió, cap dels centres reporta tenir un pla operatiu o vigent, si bé el 50 per cent dels centres afirmen que estan en procés d'elaborar-ho, mentre que un 40 per cent no ho ha iniciat formalment (Figura 18).

Un dels elements consultats per l'enquesta i que, com s'esmentarà en les properes pàgines, esdevindrà cabdal en el debat sobre els ODS i les universitats a curt termini és el de l'avaluació i els indicadors, és a dir,

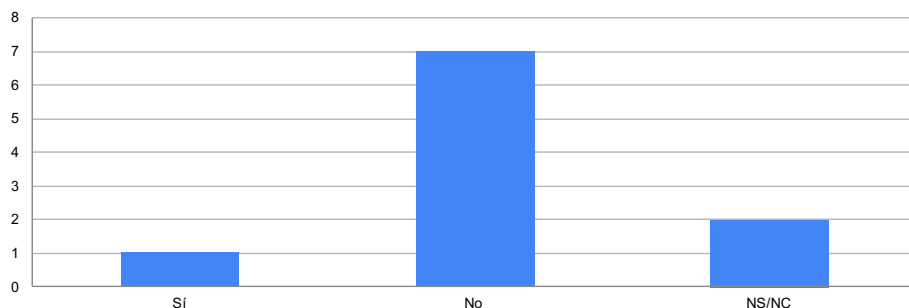
la capacitat que tenen els centres de fer seguiment, mesurar i comparar els avenços obtinguts en aquest àmbit. Precisament, l'enquesta de la IAU planteja obertament l'existència d'eines d'avaluació per les activitats en clau de desenvolupament sostenible. En aquest sentit, només un dels centres de la URL enquestats assegura disposar de mecanismes d'avaluació, mentre que la gran majoria (70 per cent) afirma no disposar d'eines d'avaluació i un 20 per cent desconèixer si en tenen o no (Figura 19). Quan es compara aquesta pregunta amb el conjunt d'universitats catalanes, 5 de les 12 enquestades afirmen disposar d'eines (UAB, UPC, UPC, UC, UIC), mentre que la resta asseguren no tenir-ne.

Figura 18. Hi ha un pla estratègic de la vostra institució en relació amb el desenvolupament sostenible? (Pregunta 15 enquesta IAU)

Font: elaboració pròpia

Figura 19. Hi ha eines d'avaluació per al desenvolupament sostenible a la vostra institució? (Pregunta 19 enquesta IAU)

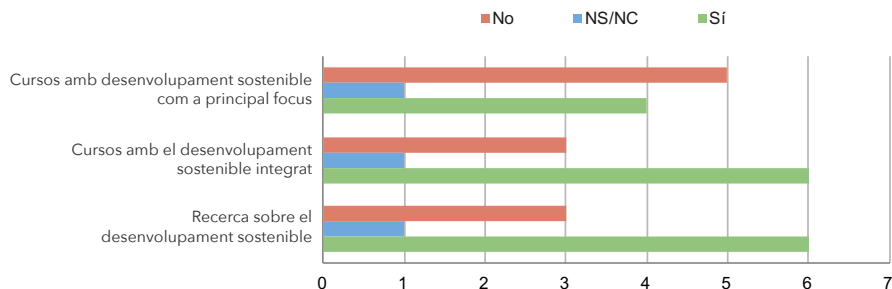

Font: elaboració pròpia

Un altre dels elements consultats té a veure amb la forma en que aquesta qüestió és integrada en la docència i la recerca, tenint en compte que aquests àmbits eren, a més, els àmbits on els centres de la URL manifestaven tenir una major activitat. D'aquesta forma, un 60 per cent dels centres assegura tenir

cursos on el desenvolupament sostenible està, en major o menor mesura, integrat en el pla docent, mentre que només el 40 per cent afirmen tenir cursos on el principal focus és el desenvolupament sostenible. De la mateixa manera, l'existència de recerca que giri entorn el desenvolupament sostenible també es registra en un 60 per cent dels casos (Figura 20).

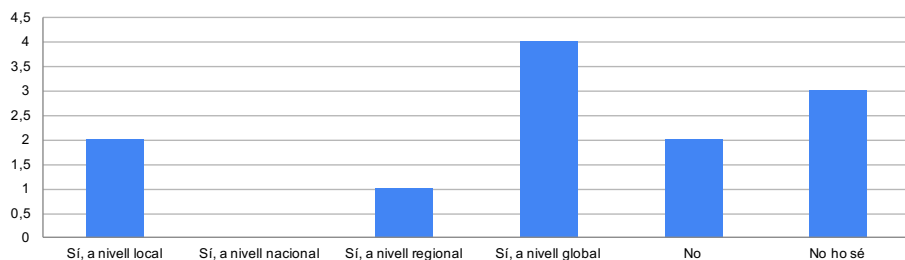
Figura 20. Incorporació del desenvolupament sostenible a la docència i la recerca del teu centre (Preguntes 22, 23 i 24 enquesta IAU)

Font: elaboració pròpia

Finalment, cal destacar del conjunt de preguntes plantejades per l'enquesta de la IAU la que fa referència a un aspecte cabdal en el treball pels ODS i que afecta de forma molt particular a les universitats, com és la seva capacitat d'establir xarxes i aliances amb altres institucions en el treball pel desenvolupament sostenible. A aquesta pregunta (Figura 20), un 40 per cent dels centres reporten estar implicades en xarxes a nivell global, mentre que un 20 per cent ho fa a nivell local i un 10 per cent a nivell regional.

Figura 21. La teva institució està implicada amb altres institucions en desenvolupament sostenible? (Pregunta 25 enquesta IAU)

Font: elaboració pròpia

Totes aquestes dades ajuden a fer una radiografia rellevant del conjunt dels centres que pertanyen a la URL, destacant dos aspectes principals. Per una banda, el fet de que la URL ja registra una activitat destacable, especialment en alguns àmbits, inclús amb l'existència d'eines d'avaluació en alguns centres o l'establiment de xarxes i aliances en les que l'Agenda 2030 és el subjecte principal de la relació. Per altra banda, que el terreny per explorar i potenciar és encara molt important i que els propers anys seran essencials en la consolidació d'aquesta dinàmica.

3.2. Mapeig d'accions i iniciatives existents alineades amb els ODS als centres de la URL

El següent apartat mostra algunes de les accions i iniciatives reportades pels centres en clau explícitament d'ODS o bé alineades amb alguns dels objectius. A continuació es mostren algunes d'aquestes accions a tall d'exemple, organitzades en els quatre àmbits en els que estem estructurant la tasca de les universitats amb els ODS (docència, recerca, lideratge social i presència, i gestió i governança).

DOCÈNCIA

Títol

Concurs internacional Lsdreams

Descripció

Aquesta iniciativa té l'objectiu principal d'animar als joves creatius dels centres d'Europa i Orient Mitjà a treballar en cooperació i iniciatives en favor de la sostenibilitat mediambiental.

Centre

La Salle (Campus Barcelona)

Títol

KMPG Innovation & Collaboration Challenge

Descripció

Un equip d'estudiants es va proclamar guanyador del KMPG Innovation & Collaboration Challenge celebrat a Buenos Aires (Argentina). La competició consistia en desenvolupar idees que poguessin digitalitzar els sistemes de salut i millora de la vida.

Centre

Esade

Títol

Assignatures obligatòries i optatives

Descripció

S'ofereixen nombroses assignatures obligatòries i optatives que incorporen temàtiques explícites sobre els ODS, exemples: BBA (Liderazgo, Valores y Autoconocimiento), MSc Global (Sustainability and CSR), o entre d'altres, FT-MBA (Managing Ethics and Social Responsibility, Business, Government and Society).

Centre

Esade

Títol

Formació en sostenibilitat. Projecte EMOBIKE

Descripció

S'impulsa formació en sostenibilitat als alumnes de Primer i Segon curs del Grau de Disseny. En particular, destaca el projecte EMOBIKE, dins de l'assignatura Projectes III de 4t curs, on es treballa el projecte d'una "bicicleta elèctrica connectada".

Centre
ESDi

Títol

Formació en desenvolupament sostenible, cooperació i acció social

Descripció

S'ofereixen diverses titulacions directament relacionades amb l'Agenda 2030 i amb alguns dels seus objectius, especialment: 1) Màster propi en Desenvolupament, cooperació i acció comunitària; 2) Màster oficial en Models i estratègies d'acció social i educativa en infància i adolescència.

Centre

Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés

Títol

Transversalització dels ODS en assignatures

Descripció

S'incorpora l'anàlisi dels ODS a diversos seminaris i assignatures dels graus de Psicologia, Educació, Relacions Públiques, Global Communication Management i International Relations. Destaca l'assignatura "Contribució de l'esport als ODS".

Centre

Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna
Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport

Títol

Campanya "Be the Key"

Descripció

L'Observatori de la Comunicació i la Religió de la Facultat de Comunicació i Relacions Internacional Blanquerna va impulsar al 2019 la Campanya "Be the Key" per lluitar contra la Islamofòbia online, amb la participació de diversos estudiants.

Centre

Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna

RECERCA

Títol

Mapeig d'iniciatives saludables

Descripció

S'elabora un mapeig d'iniciatives de promoció d'una alimentació saludable a Barcelona, seguint els criteris de la Xarxa pel Dret a una Alimentació Adequada de l'Acord Ciutadà de l'Ajuntament de Barcelona.

Centre

Facultat Ciències de la Salut Blanquerna

Títol

Línies de recerca sobre sostenibilitat

Descripció

S'impulsen les següents línies de recerca: 1) "Ciutats més sostenibles i habitables"; 2) Towards a healthy smart metròpolis. Data-driven multidisciplinary strategies for pursuing sustainable mobility; 3) Estudi de l'ergonomia aplicada al lloc de treball, amb diverses publicacions.

Centre

La Salle

Títol

Projecte EECITIES

Descripció

An energy analysis service provider that supports planners, energy consultants, and policy makers to make informed decisions related to improving the energy efficiency of urban areas.

Centre

La Salle

Títol

Projectes de recerca sobre sostenibilitat

Descripció

S'impulsen els següents projectes de recerca: 1) Sustainable Business Models (SUSTBUS) que té per objectiu integrar la sostenibilitat i els models de negoci sostenibles en l'educació superior. (Objectiu 4); 2) EU Innovate. Sustainable Lifestyles 2.0, que aborda obstacles i perspectives d'estils de vida sostenibles a Europa (Objectius 7, 11 i 12); 3) mySMARTLife, cerca transició intel·ligent de les ciutats europees (objectiu 11), o 4) KIC InnoEnergy, amb l'Institut Europeu d'Innovació i Tecnologia, sobre ecosistemes emprenedors en les àrees de l'energia i la sostenibilitat (Objectiu 7).

Centre

Esade

Títol

Projecte 'Re-disseny i segona vida útil de prendes de vestir'

Descripció

El projecte 'Re-disseny i segona vida útil de prenes de vestir' a l'Escola Superior de Disseny ESDI de la URL, es fa en col·laboració amb el fabricant de motos Harley-Davidson.

Centre

ESDi

Títol

Línies de recerca sobre acció social i desenvolupament social

Descripció

El grup de recerca GIAS, impulsa la línia de recerca sobre "Acció comunitària i desenvolupament social", orientada als objectius 2, 4, 8, 11 i 16.

Centre

Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés

Títol

Exemples d'articles acadèmics publicats en revistes d'alt impacte que analitzen el treball sobre els ODS

Descripció

Longoni, A., Luzzini, D. & Guerci, M. (2018). Deploying environmental management across functions: The relationship between green human resource management and green supply chain management. *Journal of Business Ethics*, 151 (4), pp. 1081-1095. IF: 2.917.

Hurtado-Jaramillo, C. H., Chiu, M., Arimany-Serrat, N., Ferrás-Hernández, X. & Meijide, D. (2018). Identifying sustainability-value creation drivers for a company in the water industry sector: An empirical study. *Water Resources Management*, 32 (12), pp. 3961-3978. IF: 2.644.

Descripció

Miotto, G., Polo López, M., & Rom Rodríguez, J. (2019). Gender Equality and UN Sustainable Development Goals: Priorities and Correlations in the Top Business Schools' Communication and Legitimation Strategies. *Sustainability*, 11(2), 302.

Miotto, G. (2017). Business Schools y Legitimidad. Análisis de los Informes de Responsabilidad Social de las Business Schools a partir de los Objetivos de Desarrollo Sostenible de Naciones Unidas (Doctoral dissertation, Universitat Ramon Llull).

Violant, V. (2019). "The linkage of Holistic Health to UNSDG 3, 4, 10, 11 i 17: the Spanish Perspective", al congrés BRICSCCESS celebrat a l'octubre de 2019 a Cape Town (Sud-àfrica).

Centre

Diversos centres

GESTIÓ I GOVERNANÇA

Títol

La Salle Comedor Universitario Zero Waste

Descripció

Des de Desembre 2018 s'impulsa la iniciativa 'La Salle Comedor Universitario Zero Waste', amb l'objectiu de convertir-lo en referent universitari sostenible i compromès socialment.

Centre

La Salle

Títol

Seguiment paràmetres US Green Building Council

Descripció

Des de la Direcció de Serveis Generals d'ESADE s'està fent seguiment dels paràmetres fixats pel US Green Building Council, amb l'objectiu d'aconseguir la certificació d'edificis i espais sostenibles. Des d'aquest espai s'impulsen nombroses iniciatives en clau de sostenibilitat.

Centre

Esade

Títol

Menjafutur

Descripció

El servei de restauració i cafeteria de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés de la URL el portava fins juny de 2019 l'entitat MenjaFutur, i a partir de gener de 2020 es negocia amb el projecte d'inclusió social Fundació Jovent.

Centre

Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés

Títol

Recollida selectiva de residus i plàstics

Descripció

S'impulsa des del curs acadèmic 2018-19 una recollida selectiva de residus a la cafeteria, en paral·lel a una campanya de sensibilització entre el personal i els estudiants del centre. De la mateixa manera, s'ha impulsat des de desembre de 2019 una recollida selectiva de plàstic i paper als diferents edificis.

Centre

Institut Químic de Sarrià (IQS)

Títol

Accions sobre el camp energètic

Descripció

Es porten a terme diverses accions sobre el camp energètic, amb auditories energètiques a les instal·lacions, estudi de plaques fotovoltaïques, indicadors d'aigua, gas o electricitat, etc.

Centre

Institut Químic de Sarrià (IQS)

Títol

Welcome Pack sostenible

Descripció

Diversos centres de la URL han incorporat des del curs 2019-20 (alguns amb antelació a aquesta data) una ampolla d'alumini de 660ml al Welcome Pack dels alumnes, amb l'objectiu de reduir el consum d'ampolles de plàstic. De la mateixa manera, s'han incrementat també el nombre de fonts d'aigua als diferents centres.

Centre

Diversos centres

Títol

Green Fridays IQS

Descripció

Des del curs 2018-19 s'impulsen els "Green Fridays IQS", cicle de conferències de temàtica ambiental de caràcter periòdic, on es conviden ponents experts de diferents sectors.

Centre

Institut Químic de Sarrià (IQS)

Títol

Exposició sobre consum responsable

Descripció

S'impulsa una exposició sobre educar en el consum responsable a les nostres escoles, presentant bones pràctiques i experiències viscudes.

Centre

Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport

Títol

Guies de lectura i exposicions temàtiques sobre els ODS a la biblioteca

Descripció

Les biblioteques de diferents centres han elaborat guies de lectura i exposicions temàtiques sobre diferents ODS.

Centre

Diversos centres

LIDERATGE SOCIAL I PRESENCIA

Títol

Estratègia de difusió d'hàbits saludables

Descripció

S'impulsa una estratègia de difusió d'hàbits saludables per a tota la seva comunitat universitària.

Centre

Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna

Títol

Seminari de Creativitat i Disseny sobre el re-aprofitament de prendes de vestir de segona mà

Descripció

S'organitza un Seminari de Creativitat i Disseny sobre el re-aprofitament de prendes de vestir de segona mà per confeccionar nous models sota la base de la circularitat i la segona vida dels productes.

Centre

ESDi

Títol

Tallers de sensibilització dels ODS

Descripció

Els diferents centres Blanquerna de la URL impulsen des de setembre de 2018 "Tallers de sensibilització dels ODS", sessions per donar a conèixer als estudiants els ODS i motivar la seva implicació des de la perspectiva acadèmica, ciutadana i professional.

Centre

Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna
Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna
Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport

Títol

Campanyes de sensibilització sobre els ODS

Descripció

Els responsables de comunicació de diversos centres de la URL han impulsat campanyes de sensibilització i informació periòdiques sobre els ODS a través de les diferents xarxes socials (Instagram, Facebook, Twitter).

Centre

Diversos centres

Títol

Premis de Futurisme de Barcelona Activa

Descripció

La Facultat de Turisme i Direcció Hotelera Sant Ignasi participa als Premis de Futurisme de Barcelona Activa amb la ponència "Turisme, experiència i ODS: bons llocs per viure".

Centre

Facultat de Turisme i Direcció Hotelera Sant Ignasi

Títol

Col·laboració amb l'Institute for Advanced Architecture of Catalonia (IAAC)

Descripció

La Salle Campus Barcelona - URL col·labora amb l'Institute for Advanced Architecture of Catalonia (IAAC) a fi de divulgar i formar en conceptes de sostenibilitat, energia no contaminant i salut i benestar ambiental.

Centre

La Salle

Títol

Programa Challenge-Based Innovation

Descripció

ESADE col·labora en el programa Challenge-Based Innovation amb l'Organització Europea per a la Investigació Nuclear (CERN), on estudiants d'ESADE, UPC i IED, dissenyen, juntament amb investigadors, solucions innovadores per a grans reptes de la humanitat en el marc dels ODS.

Centre

Esade

Títol

Organització del congrés internacional "Advocating United Nations Sustainable Goals Through Strategic Diplomacy"

Descripció

La Facultat de Comunicació i Relacions Internacional Blanquerna de la URL va organitzar, conjuntament amb l'Emerson College de Boston (EUA) el congrés internacional "Advocating United Nations Sustainable Goals Through Strategic Diplomacy", a Barcelona, del 4 al 6 de novembre de 2019.

Centre

Facultat de Comunicació i Relacions Internacional Blanquerna

Títol

Participació al Seminari interuniversitari "How to communicate the SDGs"

Descripció

La Facultat de Comunicació i Relacions Internacional Blanquerna de la URL també va participar al Seminari interuniversitari "How to communicate the SDGs", el 2 d'agost de 2019 a Londres, conjuntament amb les universitats Saint Mary's University, i coordinat per l'Observatori de la Comunicació i la Religió de Blanquerna.

Centre

Facultat de Comunicació i Relacions Internacional Blanquerna

Títol

Participació a la Plataforma multilateral d'alt nivell per a contribuir als ODS de la Comissió Europea

Descripció

ESADE assessora la Plataforma multilateral d'alt nivell per a contribuir als ODS de la Comissió Europea, sent la única escola de negocis que assessora.

Centre

Esade

Títol

Organització de l'acte 'España ante la Agenda 2030: retos y avances en la implementación de los ODS'

Descripció

ESADE organitzà al febrer de 2019 l'acte "España ante la Agenda 2030: retos y avances en la implementación de los ODS", amb la participació del director d'ESADE-GEO, Javier Solana, i l'ex Alta Comissionada del Govern d'Espanya, Cristina Gallach.

Centre

Esade

Títol

Observatori dels ODS

Descripció

A través de la Càtedra de Lideratge i Governança Democràtica, ESADE dirigeix l'Observatori de los ODS de la Fundación La Caixa, des d'on es fa seguiment de les estratègies de les empreses espanyoles en matèria d'ODS.

Centre

Esade

Títol

Assessorament en transferència de coneixement i solucions en economia circular

Descripció

Conveni de col·laboració de l'Escola Superior de Disseny ESDI amb el Departament de Sostenibilitat i Gestió d'ecosistemes de l'Ajuntament de Sabadell, i col·laboració a la Plataforma 'Vallés Circular', per assessorament en transferència de coneixement i solucions en economia circular.

Centre

ESDi

Títol

Campanya Recicla Cultura

Descripció

La Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés de la URL impulsa la Campanya Recicla Cultura, on es promoció la recollida de llibres de tota mena i per totes les edats, en col·laboració amb l'entitat Servei Solidari. De la mateixa manera, s'impulsen campanyes de recollida de residus (amb la Fundació Privada Trinijove).

Centre

Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés

Títol

Campanya "Uno menos en el mar"

Descripció

L'Institut Químic de Sarrià (IQS) de la URL es va sumar a la campanya "Uno menos en el mar", organitzada per Brushboo i la Asociación Ambiente Europeo (en col·laboració amb TerraCycle) i que preveu recollir raspalls de dents de plàstic per a reciclar-los correctament.

Centre

Institut Químic de Sarrià (IQS)

Títol

Campanya sobre reducció del malbaratament aliment i participació al Global Community Health

Descripció

La Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna, en col·laboració amb l'ONG Nutrició Sense Fronteres, impulsa una campanya sobre reducció del malbaratament alimentari. Professorat d'aquesta Facultat també és membre de la Global Community Health Foundation, que té com a missió principal desenvolupar els ODS 3 i 4, i indirectament també els objectius 10, 11 i 17.

Centre

Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna

3.3. Presència i participació de la URL a diferents espais vinculats al treball pels ODS

Des de setembre de 2019, i a través de la figura del Delegat del rector per a l'impuls de l'Agenda 2030, la URL s'ha fet present a diversos espais universitaris i no universitaris vinculats amb l'articulació de l'Agenda 2030. La proliferació d'espais, compromisos i declaracions oficials respecte a aquesta qüestió ha estat especialment rellevant en el curs 2019-20, en la majoria dels quals la URL ha procurat fer-se present, bé directament o a través de la seva participació al Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC). A continuació es destaquen alguns d'aquests espais i fòrums.

Grup de treball per l'impuls de l'Agenda 2030 de la URL

Al mes d'octubre de 2019 es posava en marxa aquest grup de treball, amb representants de tots els centres. Amb una periodicitat de reunions, aproximadament, bimensual, el Grup de treball ha tingut com a principal objectiu sistematitzar la informació requerida per l'enquesta de la IAU i pel mapeig d'accions, així com assessorar en diferents decisions i processos en els que la URL, a través del Delegat del rector per aquesta qüestió, ha hagut de donar resposta.

Grup de treball per l'Agenda 2030 del Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC)

Al juny de 2019 es constitueix aquest grup de treball en el sí del Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC). Amb una periodicitat aproximadament trimestral i amb representants de les 12 universitats catalanes, el Grup de treball ha tingut com a principal objectiu reflexionar sobre el paper dels ODS a les estratègies universitàries i, en particular, proveir d'informació per l'enquesta de la IAU i altres accions de mapeig. En aquest sentit, el Grup també ha procurat donar a conèixer a les diferents comissions del CIC els principals debats a tenir en compte, les sinèrgies compartides entre les diferents Comissions i aquest grup i les perspectives de la incorporació de l'Agenda 2030 en els diferents àmbits universitaris. A partir de juliol de 2020, el Grup de treball ha determinat obrir una etapa més prospectiva, per tractar d'explorar la possibilitat d'articular estratègies i iniciatives conjuntes. Es constata com el conjunt de les universitats catalanes estan atravesant un procés similar i homologable al dels centres de la URL.

Altres espais

A través de la participació al grup de treball del CIC o bé de forma directa, la URL ha pogut fer-se present en diverses iniciatives i espais que han proliferat en els darrers mesos centrades en l'impuls de l'Agenda 2030. Cal destacar quatre d'aquestes iniciatives:

- **Acord nacional per a l'Agenda 2030 a Catalunya**, al febrer de 2020.
- **La 1a Cimera Catalana d'Acció Climàtica L'Acord Nacional**. Celebrada el 17 de gener de 2020, va escenificar la voluntat de tots els actors polítics i socials de la societat catalana -incloses les universitats- d'adherir-se a una sèrie de compromisos per abordar el problema del canvi climàtic.
- **COP-25 Madrid**, al desembre de 2019. A través del CIC, la URL va fer-se present a un dels semianis sobre Universitat i desenvolupament sostenible en el que es va presentar l'experiència del Grup de treball per l'Agenda 2030 del CIC.

De la mateixa manera, la URL ha anat donant resposta a les diferents demandes efectuades des de la CRUE (Eina d'autodiagnòstic, sessió sobre postgraus i ODS, etc.) o a través, més recentment, dels webinaris organitzats per la iniciativa "Día Después", que aborda el futur de l'Agenda 2030 en el context de pandèmia del Covid-19.

A finals d'octubre de 2019, en tant que Delegat del rector per l'impuls de l'Agenda 2030, es va participar en la **trobada periòdica de la xarxa SACRU** (*Strategic Alliance of Catholic Research Universities*), on els ODS també tenien un paper principal. Per altra banda, a inicis de març de 2020, també es va participar a la **International Conference on Sustainable Development Goals: Higher Education & Science Take Action**, que va tenir lloc a Barcelona, organitzada per la xarxa GUNI.

4. CONCLUSIONS

La radiografia sobre la presència dels ODS als centres de la URL i el mapeig d'accions alineades o directament vinculades amb aquests posen de manifest que el conjunt de la universitat té una consciència creixent sobre la rellevància de l'Agenda 2030 i una voluntat diàfana i explícita per anar incorporant el conjunt d'objectius a les diferents estratègies i accions.

A partir de l'anàlisi dels diferents espais de debat que en els darrers mesos han proliferat sobre la relació entre universitat i Agenda 2030 es desprenen quatre grans objectius al respecte. En primer lloc, la importància de transversalitzar els ODS en els diferents àmbits universitaris (docència, recerca, gestió i governança, i lideratge i presència). La transversalització es considera clau per tal d'evitar que els ODS esdevinguin quelcom annex o fragmentat en l'estratègia institucional i per procurar que la visió i la missió quedin impregnades de la mirada holística que l'agenda suggereix. Un segon objectiu és el de que la universitat tingui la capacitat de liderar l'impuls de l'agenda i dels seus objectius a nivell social, esdevenint un actor essencial, en el coneixement, la difusió o la formació de futurs professionals. El tercer objectiu és el de que qualsevol estratègia en clau d'ODS tingui una gran capacitat innovadora i transformadora, tenint en compte la magnitud dels reptes socials i globals que es plantegen i la urgència d'una conjuntura marcada pels impactes del canvi climàtic. Un darrer objectiu, tal i com ja s'ha suggerit en alguns moments, és precisament la necessitat d'avaluació i seguiment dels compromisos adoptats pels centres universitaris envers els ODS, establint una sèrie d'indicadors que permetin mesurar el nivell d'inserció dels ODS en el *modus operandi* de cada institució i que evitin una excletxa entre la retòrica i la praxis o que els ODS puguin esdevenir en una nova versió del "*green washing*".

Amb aquests quatre objectius de fons, es suggereixen quatre accions en l'elaboració d'una potencial estratègia institucional al respecte:

1. L'establiment d'una Comissió de treball permanent de bones pràctiques sobre els ODS, que supervisi, comparteixi i avalui la incorporació i transversalització dels ODS en els diferents àmbits i que, entre d'altres propostes, pugui impulsar seminaris o jornades de treball internes o amb altres actors externs per fer seguiment i anàlisi de bones pràctiques i reptes de present i de futur.

2. Publicar a final de cada curs acadèmic una "Memòria de sostenibilitat i ODS", on es faci balanç i es radiografii les diferents accions, avenços i propostes en clau d'ODS i de desenvolupament sostenible.
3. Adoptar un marc d'indicadors d'autoavaluació sobre l'impacte de la contribució de cada centre en l'Agenda 2030, que es pugui revisar i discutir de forma periòdica entre els diferents centres de la Comissió de treball. En aquest sentit, es proposa com a marc vàlid i rellevant el plantejat per la Red Española para el Desarrollo Sostenible (REDS) al document publicat recentment que porta per títol "**Cómo evaluar los ODS en las Universidades**" (es pot veure extracte de resum d'indicadors a l'Annex 2).
4. Establir una Oficina de Sostenibilitat i d'Agenda 2030 que, dotada de recursos, coordini i impulsi el conjunt de l'estratègia, la tasca dels diferents centres i el seguiment dels objectius i reptes plantejats.

5. ANNEXOS

Annex 1. Relació de documents, seminaris online i articles d'especial rellevància sobre la relació entre universitat i Agenda 2030

- Declaració **'El compromís de les universitats catalanes amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible: cap a una educació transformadora per a un món nou'**.
- IAU, 2019, **Higher Education and the 2030 Agenda: Moving into the 'Decade of Action and Delivery for the SDGs.**
- REDS, 2017, **Cómo empezar con los ODS en las universidades.**
- REDS, 2020, **Cómo evaluar los ODS en la Universidad.**
- REDS, 2020, **Implementando la Agenda 2030 en la universidad.**
- Seminario online **"Las universidades como agentes del cambio"**, Iniciativa "Día Después", 26 de mayo de 2020.
- Seminario online **"El papel de la Universidad para avanzar hacia los ODS/ Agenda 2030"**, Jaime Tatay, Universidad de Loyola
- Artículo **"Can leading universities be engines of sustainable development? A conversation with Judith Rodin"**
- Artículo **"La universidad y la sostenibilidad"**

Annex 2. Resum de la proposta d'indicadors d'autoavaluació de l'impacte de la contribució de la universitat a l'Agenda 2030 del document de REDS "Cómo evaluar los ODS en las universidades"

TABLA RESUMEN DE INDICADORES DE AUTOEVALUACIÓN DEL IMPACTO DE LA CONTRIBUCIÓN DE LA UNIVERSIDAD A LA AGENDA 2030			
 1 DE LA PERSONA	Cobertura interna	 9 INNOVACIÓN E INFRAESTRUCTURA	Presencia en rankings
	Cobertura externa		Producción científica
	 10 ECONOMÍA DE CALIDAD FINANCIERA		Esfuerzo financiero
 2 ALIMENTACIÓN	Alimentación sostenible	 11 TRANSPORTE Y CONSUMO RESPONSABLES	Patrones de movilidad
	Producción propia		Balance ecológico
	 3 SALUD Y BIENESTAR		Comunidad universitaria saludable
 4 EDUCACIÓN DE CALIDAD	Cobertura en educación superior	 12 PRODUCCIÓN Y CONSUMO RESPONSABLES	Producción de residuos
	Cobertura interna de educación para la sostenibilidad		Recogida selectiva
	Cobertura externa de educación para la sostenibilidad		Contratación sostenible
 5 IGUALDAD DE GÉNERO	Presencia de la mujer en la comunidad universitaria	 13 ACCIÓN POR EL CLIMA	Huella de carbono
	Liderazgo de la mujer en la universidad		Compromiso con el clima
	Brecha salarial de género		Vulnerabilidad
 6 AGUA LIMPA Y SANEAMIENTO	Huella hídrica	 14 VIDA SUBMARINA	Biodiversidad
	Suministro propio de agua		Naturalización
	Calidad de aguas residuales		Compensación de emisiones
 7 ENERGÍA LIMPA Y ENERGÍA DE CALIDAD	Huella de carbono	 15 VIDA DE CALIDAD	
	Autonomía energética		
	Intensidad energética		
 8 TRABAJO DE CALIDAD Y ECONOMÍA DE CALIDAD	Accidentabilidad	 16 PAZ JUSTICIA Y FUERTE INSTITUCIÓN	Transparencia
	Eempleabilidad de egresados		Defensa del universitario/a
	Temporalidad interna		Endogamia
		 17 ALIANZAS PARA LOGRAR LOS OBJETIVOS	Participación
			Liderazgo
			Cooperación

